

N:o 159.

Af herr **J. Johnsson** i Bollnäs, med förslag till lag angående åtgärder till åstadkommande af förbättrad skogsvård.

För dem, som icke utan bekymmer för framtiden kunna åse, huru ringa uppmärksamhet hittills egnats den på vårt lands ekonomiska utveckling så djupt ingripande frågan, som vården af våra skogar innebär, lärer denna fråga icke kunna lemnas ur sigte, och jag anser mig därför böra förnya min vid förlidets års riksdag väckta motion om åtgärder för införande af en förbättrad skogsvård.

Se vi på frågans historiska utveckling inom riksdagen, så finna vi, att det öde, som drabbat åtskilliga förslag, afseende att förekomma missbruk eller öfverdrifven afverkning af skog, icke berott på bristande intresse för frågan, utan fast mera derpå, att olika meningar gjort sig gällande om de grunder, hvarpå ett ordnad skogsbruk bör byggas, och om en så kallad dimensionslag skulle vara verksamast och ur national-ekonomisk synpunkt att föredraga, eller trakthuggningsprincipen med obligatorisk skyldighet att sörja för återväxt borde göra sig gällande. Mot den förra har ur forstlig synpunkt anmärkts, att dimensionsafverkningen, oafsedt den inskränkning i den enskildes rätt att fritt föfoga öfver sin egendom, som deraf blefve en följd, skulle störande inverka på de kvarstående trädens trefnad och vara för skogsföryngringen hinderlig, enär i de slutna bestånd, som den bättre skogsjorden frambragte, föryngringen ej kunde försiggå, hvarförutom, om blädningssystemet måste tillämpas, torka uppstår i granbestånden. Emot det sist nämnda åter har erinrats, att trakthuggning med deraf följande skogssådd eller plantering alstrade, i kvalitativt hänseende, ett dåligt skogsbestånd, och att kostnaderna stälde sig så ogynsamma med hänsyn till det resultat, som deraf kan påräknas, att skogssådd eller återplantering endast kunde ifrågakomma å begränsade områden.

Af en noggrann undersökning af de skäl, som sålunda anförts till förmån för å ena sidan blädningssystemet och å andra så kallad trakt-huggning efter indelad hushållningsplan, framgår, att frågan, huruvida den ena eller andra metoden bör tillmätas företrädet, helt och hållet är beroende på lokala förhållanden och beskaffenhet af den befintliga skogstillgången.

Egare af skogsmark med god växtlig ståndskog af olika årsklasser och täta bestånd torde vinna det i ekonomiskt afseende förmånligaste resultat genom tillämpning af blädningssystemet, då deremot skogsmark med hufvudsakligen äldre skogsbestånd och smärre förkrympta träd ej kan lemna afsevärd afkastning förr, än ordnad trakthuggning införts och skogssådd eller plantering egt rum.

Häraf framgår, att obligatoriska föreskrifter om värden af de enskilda skogarna icke kunna, vare sig dessa föreskrifter gå i ena eller andra riktningen, genom lag fastställas, utan att den enskildes rätt att på bästa sätt tillgodogöra sig skogens afkastning varder kränkt. Det torde nemligen icke kunna förnekas, att en väl ordnad skogsvård icke allenast låter väl förena sig med, utan till och med betingar successiv afverkning äfven af ungskog och att genom en sådan afverkning, förutsatt att det afverkade får fritt disponeras, lemnas ett icke oväsentligt bidrag till skogens afkastning. Det kan följaktligen icke vara med sunda lagstiftningsgrundsatser förenligt att, till förekommande af öfverklagade enskilda missbruk, genom allmänna påbud inskränka den lofvärda omtanken att på bästa sätt tillgodogöra sig värdet af smärre dimensioner.

Men om den grundsats är riktig, att den enskilda skogsegaren bör ega frihet att, efter hvarje ords förhållande och i öfrigt på det sätt, som förmenas lemna största möjliga afkastning, vårda sin skog, så följer ej deraf, att missbruk i större utsträckning bör få ohejdadt fortgå till skada för en ords framtida utveckling.

Det har vid öfverläggningar i frågan framhållits, att för åtskilliga delar af landet någon lag angående skogsvård icke vore behöflig och att en sådan lag ej kan så affattas, att den kan lämpa sig för de olika förhållanden, som äro rådande i skilda delar af landet. Häremot tillåter jag mig erinra, att då lagen är tillämplig endast vid förekommande missbruk och sköfling af äfven växande ungskog till försäljning och i öfrigt afsedd att väcka intresse för återväxt, torde den gagna genom sin tillvaro, äfven der behovet deraf ej hittills i högre grad gjort sig gällande.

I afseende på frågan om de tvenne syftemål, lagen skulle, efter den enes eller den andres mening, hafva att fylla, har erfarenheten på Gotland ådagalagt, att den ursprungliga lagen, som ej kunde hindra sköfvingen förr än det i regel var för sent, utan i hufvudsak hade till syfte, att den som afverkade jemväl skulle hafva till åliggande att sörja för återväxt, icke verkade på ett tillfredsställande sätt. Af denna anledning har också emot ett dylikt förslag, afsedt för andra delar af landet, med skäl anmärkts, att det icke hindrade en skogssköfving, utan först grepe in, sedan det vore för sent. Der missbruk af större omfattning föreligger, bör förbud att afverka träd under en viss dimension kunna påbjudas. Denna dimension torde, jemväl med afseende å trädets fröbarhet, kunna bestämmas till sjutton centimeter på fyra meters afstånd från marken. Om den gröfre skogens afverkning lemnas helt och hållet fri, borde lagen ej blifva mottagen med ovilja eller vålla olägenheter för dem, som vårda sin skog.

Att kommunalskogar icke bildats i större utstäckning än som egt rum borde, så vidt tillgångar dertill kunna beredas, söka godtgöras genom inköp i skilda delar af länen af skogsmarker, som för framtiden kunde blifva till stort gagn för länens invånare. Dessa skogsmarker borde ställas under offentlig kontroll och således utgöra en båtad och trygghet för det framtida skogsbeståndet.

Skall afsevärda resultat vinnas, erfordras emellertid tillgång å medel, och sådana torde lämpligen erhållas genom en afgift å trävaror och pappersmassa som utföres. Att en sådan afgift i sista hand drabbar skogsegaren, som får vidkännas en motsvarande minskning i priset å virke, kan ej förefalla oegentligt, då denna afgift uteslutande användes till skogsegarnes eget bästa, och i likhet med domänstyrelsen anser jag någon tvekan om en sådan afgifts befogenhet på grund af det anförda ej böra hysas, så mycket mindre som ett inskördande af de nuvarande skogstillgångarne utan någon som helst uppoffring för det framtida skogstillståndet måste, hvad ock redan mångenstädes inträffat, medföra minskad produktionsförmåga i fråga om råämnet för landets förnämsta exportvara, till skada för såväl den enskilde skogsegaren som för hela landet.

Med anledning häraf och med åberopande af de skäl, som i motion n:o 128 vid förlidit års riksdag anförts, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del måtte antaga följande lag angående åtgärder till åstadkommande af en förbättrad skogsvård.

§ 1.

Varder till skogsvård egnad mark för annat ändamål än för odling till åker eller äng eller annat likartadt ändamål af jordens egare eller innehafvare eller med hans lof och minne af annan sköflad eller förödd, utan all hänsyn till ståndskogens framtida bestånd, och sker det icke till följd af föreläggande vid laga skifte eller annat tvång, då eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet att, der så nödigt prövas och betryggande åtgärder för skogens återväxt ej varda vidtagna, vid vite förbjuda, att träd, som fyra meter från marken ej hålla i genomskärning sexton centimeter, barken inberäknad, må å ifrågasvarande hemmans eller egendoms till skogsbruk häfdade mark tills vidare för annat än husbehof afverkas.

Har förbud för afverkning å skog meddelats, och visar ej egaren eller innehafvaren, att betryggande åtgärder för skogens återväxt blifvit vidtagna, ege Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreskrifva de åtgärder, som böra af egaren vidtagas för vinnande af en tillfredsställande återväxt.

§ 2.

Visar egare eller innehafvare af skog, hvilken enligt § 1 blifvit under förbud stäld, att ändamålsenliga åtgärder för skogens återväxt blifvit vidtagna å den afverkade marken, eller att de orsaker, som föranledt förbudet, icke längre finnas, varder det meddelade förbudet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande återkalladt; dock åligger egaren af skogen att deråt egna den vård, som för nämnda ändamål nödig är, vid äfventyr att förbudet eljest förnyas.

Hvad nu är sagdt om skogens egare gälle, då skogen på grund af arrende eller annat aftal af annan innehafves, äfven för innehafvaren.

§ 3.

Finner kommunalnämnd, skogstjensteman eller allmän åklagare skogsförödelse vara för handen, såsom i § 1 sagdt är, eller att hvad i § 2 stadgas icke behörigen iakttages, göre derom anmälan hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Sker sådan anmälan eller förekommer eljest anledning till vidtagande af åtgärd, som i § 1 eller § 2 föreskrifvits, då skall Kongl.

Maj:ts befallningshafvande låta genom de i § 4 omförmälda gode män förhållandet, på stället undersöka, hvarom egaren af skogen bör förut underrättas, och ingifve gode männen till Kongl. Maj:ts befallningshafvande förslag om de åtgärder, hvilka anses böra vidtagas. Kongl. Maj:ts befallningshafvande infordre egarens eller innehafvarens af skogens förklaring och meddele derefter sitt beslut. Dock ege Kongl. Maj:ts befallningshafvande, derest omständigheterna dertill föranleda, att, sedan undersökningsinstrumentet inkommit, innan slutligt utslag meddelats, på sätt i § 1 sagdt är, tills vidare vid vite förbjuda afverkning å ifrågasvarande mark.

Kostnaden för sådan undersökning skall, då skogen, på sätt i denna förordning sägs, varder under förbud stäld, godtgöras af den, som finnes hafva gjort sig skyldig till öfverdrifven afverkning, men eljest äfvensom då tillgång hos denne saknas af länets skogskassa.

§ 4.

De gode män, hvilka hafva att verkställa den i § 3 föreskrifna undersökning, förordnas, på förslag af kommunalstämman, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande för en tid af två år.

§ 5.

I fråga om kallelse å gode männen samt den tillkommande ersättning gälle hvad om skiftes gode män stadgadt är.

§ 6.

För export af trävaror till utrikes ort äfvensom till Norge erlägges en exportafgift, dels för oarbetade, sågade, hyflade eller tillhuggna trävaror, tio öre per kubikmeter, dels för exporterad trämassa, åttio öre för kemisk massa och fyratiofem öre för mekanisk massa, allt per ton.

§ 7.

Den i § 6 omförmälda afgift uppbäres af vederbörande tullmyndigheter och inlevereras till finansdepartementet; och varda medlen af nämnda departement fördelade på de olika länen efter den virkesmängd, som för den utförda produkten blifvit inom de skilda länen afverkad.

§ 8.

Inom hvarje län tillsättes en styrelse, bestående af landshöfdingen som ordförande och två af landstinget för en tid af två år utsedde ledamöter.

Styrelsen har till uppgift dels att befordra skogskultur inom länet, dels att utse personer, som leda och kontrollera skogssådd, plantering och kulturarbete, dels, så långt inflytande afgifter förslå, inom skilda delar af länet söka förvärfva skogsmarker för bildande af länsallmänningar, hvilka ställas under domänstyrelsens vård.

§ 9.

Afkastningen af inköpta skogsmarker genom skogsalsters försäljning fördelas på kommunerna inom länet efter taxeringsvärdet å jordbruksfastighet.

§ 10.

Öfver skogskassans medel och förvaltning aflemnar styrelsen, för mars månads utgång, redovisning för det sistförflutna året.

Sedan redogörelsen granskats af tvenne revisorer, som jemte ett lika antal suppleanter årligen väljas af landstinget, meddele landstinget styrelsen, der anledning till anmärkning ej förekommer, ansvarsfrihet.

§ 11.

Afverkas skog, som enligt § 2 är under förbud stäld, vare virket till länets skogskassa förbrutet.

§ 12.

Åtal för öfverträdelse af denna lag tillkommer skogstjensteman, allmän åklagare och de enligt § 4 tillsatte gode män.

§ 13.

Vite, som enligt denna lag ådömes, tillfaller länets skogskassa.

§ 14.

Den, som icke åtnöjes med Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i de mål, hvarom här ofvan sägs, eger att deröfver hos Kongl. Maj:t föra klagan inom fyratiofem dagar efter det han af beslutet erhöll del, dagen då det skedde likväl oräknad; dock lände beslutet till efterrättelse intill dess att högre myndighet annorlunda förordnat.

§ 15.

Närmare föreskrifter om de uppgifter, som, för beräkning af den inom skilda län för export afverkade virkesmängden, kunna vara erforderliga, samt om sättet för afgiftens uppbörd, utfärdas af Konungen.

§ 16.

Denna lag är ej tillämplig på Gotlands, Vesterbottens och Norrbottens län, utan gäller hvad för detta län särskildt är stadgad.

Skulle förevarande vördsamma framställning ej vinna bifall, vågar jag som alternativ yrka,

att Riksdagen måtte för sin del antaga förslaget att gälla för Kopparbergs, Gefleborgs, Vesternorrlands och Jemtlands län.

Med begäran om remiss till lagutskottet, anhålles vördsamt, att, om utskottet finner syftningen af här framställda förslag riktig, men ej i allo gillar ordalagen, äfvensom den af domänstyrelsen, i förslag till lag, angående åtgärder till förekommande af förödelse af ungskog, den 18 februari 1895, intagna bestämmelse, att såsom ungskog räknas inom södra delarne af landet sådan skog, som ej uppnått fyratio års ålder, inom Kopparbergs och Gefleborgs län femtio år, samt inom Vesternorrlands och Jemtlands län sextio år, vara att föredraga framför den af mig föreslagna minimidimension, som kunde utgöra föremål för förbud, utskottet då ville vidtaga af förhållandena möjligen påkallade förändringar, endast det med motionen afsedda syftet vinnes.

Stockholm den 27 januari 1896.

J. Johnsson.

I motionens syfte instämmer

Olof Jonsson i Hof.